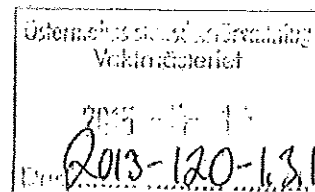

Enheten för social utveckling

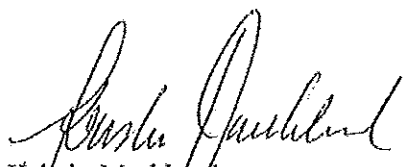
Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) och tobakslagen (1993:581) i Stockholms stad

Med stöd av alkohollagen och tobakslagen har Länsstyrelsen enligt tillsynsplan för 2013 och 2014 genomfört tillsyn i Stockholms stad.

Länsstyrelsen har under år 2013 och 2014 följt Stockholms stads tillsynsarbete av detaljhandel med tobak och folköl samt rökfria miljöer. Länsstyrelsen har även avlagt tillsynsbesök vid samtliga stadsdelsnämnder samt miljö- och hälsoskyddsnämnden för granskning av verksamheten.

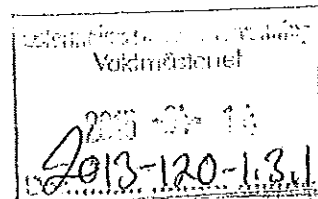
Det har framkommit både förbättringar men även kunnat konstateras vissa brister som Länsstyrelsen bedömer att Stockholms stad bör åtgärda. Dessa frångår av de beslut som tillställs varje enskild nämnd.

Skriftlig återkoppling sker först per dags dato. Enligt Länsstyrelsens rutiner bör skriftlig återkoppling ske i närmare anslutning till genomförd tillsyn. Länsstyrelsen beklagar det inträffade.

Kristin Marklund
Enhetschef

Enheten för social utveckling
Tomas Brink
010-223 12 61

Tillsyn enligt alkohollagen (2010:1622) och tobakslagen (1993:581) i Östermalms stadsdelsnämnd, Stockholms stad

Beslut

Utifrån genomförd tillsyn riktar Länsstyrelsen kritik mot stadsdelen

- Egenkontrollprogram ska utarbetas av näringsidkaren och inte av tillsynsmyndigheten. Det ska inkomma i samband med anmälan enligt tobakslagen 12 c §.

Länsstyrelsen ser ett förbättringsområde.

- Vid återkommande brister bör alkohollagens och tobakslagens möjligheter, att öppna tillsynsärenden samt att fatta beslut om sanktioner, användas för att tillsynen ska ha avsedd effekt.

Länsstyrelsen bedömer att Östermalms stadsdelsnämnd i övrigt följer lagstiftningen i de delar som har granskats.

Länsstyrelsen avslutar härmed ärendet.

Bakgrund till tillsynen

Med stöd av 9 kap. 1 § alkohollagen och 19 a § tobakslagen har Länsstyrelsen enligt tillsynsplan 2014 genomfört tillsyn i Östermalms stadsdelsnämnd.

Länsstyrelsens handläggning

Tillsynsbesöket 3 april 2014 genomfördes av Tomas Brink och Moa Andersson från Länsstyrelsen. Vid besöket träffade vi stadsdelsnämnden, stadsdelsdirektör Göran Månsson, avdelningschef Eva Broström och tillsynshandläggarna Conny Carlsson och Håkan Olsson.

Innan besöket hade Länsstyrelsen skickat ut ett frågeformulär som besvarats av handläggarna. Besöket inleddes med att Länsstyrelsen samtalade med handläggarna och granskade tillsynsdokumentation i OL2. Länsstyrelsen gick därefter igenom ett antal styrdokument som diskuterades med handläggarna. Utifrån gjorda iakttagelser fördes sedan ett samtal där ovan angivna deltog.

Datum
2015-03-19

Beteckning
705-4043-2013

Redovisning av tillsynen

Organisation

På socialförvaltningens utvecklingsavdelning finns en samordnare för folköls- och tobakstillsynen. Samordnaren kallar till möten och utbildningar och fungerar som en stödfunktion för stadsdelarna. Anmälan från näringsidkarna av folköls- och tobaksförsäljning görs centralt, efter att anmälan inkommit läggs den in i dataprogrammet OL2. På så sätt får stadsdelen reda på om det tillkommit någon ny butik eller butiken bytt ägare. Näringsidkaren får också ett registreringsbevis skickat till sig och ett egenkontrollprogram för underskrift om inget eget egenkontrollprogram inkommit.

Riktlinjer och avgifter för folköls- och tobakstillsynen skrivs centralt och skickas ut till stadsdelarna på remiss och beslutas först i socialnämnden och sedan i kommunfullmäktige. Ansvaret är delat mellan central förvaltning och stadsdelarna.

Stadsdelsnämnden på Östermalm ansvarar för tillsyn av detaljhandel med folköl och tobak, samt svarar på tillståndsenhetens remisser gällande tillståndsgivning av serveringstillstånd.

Tillsynsplan och övergripande styrdokument

De riktlinjer som gällde vid tillsynsbesöket för detaljhandel med folköl och tobak är beslutade i socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden 2010-05-17 och av kommunstyrelsen i Stockholms stad är de daterade 2011-03-11.

Stadsdelen har en tillsynsplan för folköls- och tobakstillsyn för år 2014. Uppföljning av tillsynsplanen sker varje år. En gång per år informeras stadsdelsnämnden särskilt om tillsynsarbetet.

Handläggarnas arbetssituation och samverkan

Handläggarna har arbetat med tillsyn sedan 2008 respektive 2010. Folköls- och tobakstillsynen beräknas ta 50 % av en heltidstjänst.

Stadsdelsförvaltningen erbjuder samverkan men har haft svårt att få med sig polisen på tillsyn. Trots allt bra dialog med polisen men polisen kommer endast om det är någon särskild problematik.

Hot har förekommit vid ensamtillsyn 2009. Sedan dess är det alltid minst två personer som utför tillsyn. Vid ett tillfälle vägrades handläggarna tillträde till lokalen. Då togs hjälp av polisen för att komma in på affärens lager.

Handläggarna har bl.a. talat inför 1000 chefer i Globen, arbetat mycket mot media och är aktiva och engagerade i tillsynsarbetet.

Datum
2015-03-19

Beteckning
705-4043-2013

Tillsyn inom folköls- och tobaksområdet

På Östermalm finns det 104 anmälda försäljningsställen för tobak och/eller folköl. 49 av dessa säljer endast tobak och 3 endast folköl.

100 tillsynsbesök genomfördes i stadsdelen under föregående år. I ett tillsynsprojekt för Länsstyrelsen har 196 tillsynsbesök i Stockholms län genomförts av Östermalms stadsdelsförvaltnings tillsynshandläggare, vilket gör att tillsynsbesöken på Östermalm har gått ner i antal jämfört med tidigare år.

Tillsynsprotokoll används vid tillsyn. Det förs även in i datastödsprogrammet OL2 där det renskrivs digitalt. Därefter skickas det till näringsidkarna digitalt och i original samt med ett foljebrev.

Om egenkontrollprogram (EKP) saknas får näringsidkarna tio dagar på sig att upprätta det. Handläggarna tar med sig EKP (Stockholms stads) vid tillsyn och utbildar personalen på plats. Stadsdelsförvaltningen har hittills inte öppnat något tillsynsärende pga avsaknad av EKP.

Delegation finns för omhändertagande av tobaksvara men har inte utnyttjats. Östermalms stadsdelsförvaltnings tillsynshandläggare uppfattar Stockholms stads riktlinjer på så sätt att omhändertagande inte ska ske. Polisen beslutar.

Om beslag har skett öppnas tillsynsärende. Inga sanktionsbeslut har dock fattats då butikerna har upphört under ärendets gång.

Vid brister i marknadsföringen åtgärdas det redan vid tillsynsbesöket och noteras i tillsynsprotokollet. Inga ärenden öppnas.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt Folkhälsomyndigheten är det övergripande målet med svensk tobakspolitik att motverka tobaksbrukets skadeverkningar. Tobakslagen (1993:581) är en skyddslagstiftning och kommunerna har omedelbar tillsyn över rökfria miljöer och detaljhandel med tobak enligt 19 a §.

En studie från Socialstyrelsen visar att uppskattningsvis 12 000 rökare per år i Sverige dör i förtid till följd av sin rökning, dessutom insjuknar ungefär 100 000 personer i Sverige per år i rökrelaterade sjukdomar. I dessa siffror är inte skador av passiv rökning eller snusning medräknade. Enligt samma rapport är den växande kroppen extra känslig och rökningens påverkan blir större ju tidigare rökdebuten sker. Stadsdelen har en viktig uppgift att se till att underåriga inte kan köpa tobak och därmed börja röka.

Tillsynen av folköl och tobak på Östermalm fungerar bra, det bedrivs ett aktivt tillsynsarbete och i stort sett alla handlare har fått ett tillsynsbesök under det senaste året. Utslaget på en flerårsperiod har alla handlare fått minst ett tillsynsbesök per år.

Datum
2015-03-19

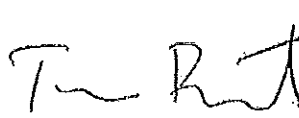
Beteckning
705-4043-2013

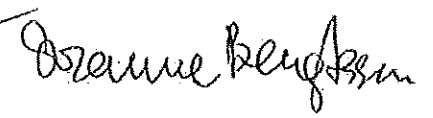
Alla Stockholms stadsdelar använder sig av ett av staden framtällt egenkontrollprogram som skickas till näringsidkaren, för underskrift, om hen inte skickat in ett eget program tillsammans med anmälan. Det delas också ut vid tillsynsbesök, till handlare som inte hittar sitt eget (stadens) egenkontrollprogram. Länsstyrelsens uppfattning är att stadsdelen missar syftet med egenkontrollprogrammet. I tobakslagen 12 c § står att ett egenkontrollprogram ska fogas till anmälan. Enligt lagstiftarens mening ska egenkontrollprogrammet utformas och anpassas för det speciella försäljningsstället av näringsidkaren. Stadsdelen ska i sin tillsynsverksamhet kontrollera att handlarens egenkontroll fungerar. Stadsdelen kan inte bedriva tillsyn över ett av staden formulerat egenkontrollprogram.

Saknas ett egenkontrollprogram ska, enligt stadens riktlinjer, handlaren informeras om att skyndsamt upprätta ett egenkontrollprogram och sända in det till stadsdelsförvaltningen. Har ett sådant program inte inkommit inom en vecka ska tillsynsärendet inledas. Att sända ut ett registreringsbevis innan anmälan är komplett ger näringsidkaren fel signaler.

Vid återkommande brister bör alkohollagens och tobakslagens möjligheter, att öppna tillsynsärenden samt att fatta beslut om sanktioner, användas för att tillsynen ska ha avsedd effekt och för att lagarna ska efterlevas.

Kristin Marklund
Enhetschef

Tomas Brink
Tillsynshandläggare

Suzanne Bengtsson
Tillsynshandläggare

Kopia till Folkhälsomyndigheten